

Quicksan flora en fauna

Ontwikkeling Oude Willemsweg 5 te Oude Willem

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Blaauw
De heer A. Blaauw
Oude Willemsweg 5
8439 SM Oude Willem

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	201288
Datum:	29-7-2022
Projectleider:	T. Rood
Opgesteld:	R. Kroeskop
Gecontroleerd:	M. Leenen
Status:	Definitief
Versie:	2

© 2021 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	10
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	14
3.1	Inleiding	14
3.2	Bescherming van soorten	14
3.3	Bescherming van gebieden.....	14
3.4	Bescherming van houtopstanden	16
3.5	Natuurnetwerk Nederland	17
4	Methode.....	19
4.1	Inleiding	19
4.2	Bureauonderzoek	19
4.3	Terreinbezoek.....	19
5	Beschermde soorten	21
5.1	Planten.....	21
5.2	Zoogdieren.....	22
5.2.1	Vleermuizen	22
5.2.2	Overige zoogdieren	25
5.3	Vogels	28
5.4	Reptielen.....	30
5.5	Amfibieën	31
5.6	Vissen.....	32
5.7	Ongewervelden	32
6	Conclusie	33
6.1	Beschermde soorten.....	33
6.1.1	Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt	33
6.1.2	Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt	33
6.1.3	Algemene zorgplicht	35
6.2	Bescherming gebieden	35
6.3	Bescherming houtopstanden	35
6.4	Natuurnetwerk Nederland	35
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	36

6.6	Geldigheid rapportage.....	36
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	38

1 Inleiding

Men is voornemens om op de locatie Oude Willemsweg 5 te Oude Willem de huidige bebouwing te slopen en nieuwbouw te realiseren.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Midden in het Nationaal Park Drents Friese Wold, dat ligt aan de Oude Willemsweg 5 te Oude Willem, ligt een erf die volledig in een natuurgebied ligt (afbeelding 1). Dit gedeelte van het Nationaal Park Drents Friese Wold ligt in de gemeente Westerveld en provincie Drenthe. Het Nationaal Park Drents Friese Wold is overigens één van de grootste natuurgebieden van Nederland. In 2000 werd ruim 6.000 hectare bos, heide, stuifzand en beekdalgraslanden aangewezen als beschermd Nationaal Park (Natura2000) (Nationaal Park Drents Friese Wold, 2021).

Het plangebied bestaat momenteel uit een erf met een oud en vervallen woonhuis en bijhorende schuren. Ten noorden is een tijdelijke woonunit geplaatst, deze is bedoeld als onderkomen als men begint met de bouw van het nieuwe woonhuis. Het erf is te bereiken via de Oude Willemsweg, die momenteel in het landschap wordt omsloten met laanbeplanting van zomereik. De voormalige agrarische percelen buiten en rondom het plangebied zijn reeds omgevormd tot natuurterreinen. Hier lagen voormalige intensieve landbouwgronden. Staatsbosbeheer heeft hier in de afgelopen jaren diverse gronden opgekocht ten behoeve van natuurontwikkeling en het versterken van het Nationaal Park Drents Friese Wold. Van oost naar west loopt hier momenteel een slenk, bij hoogwater en pieken met regenwater is deze slenk veelal watervoerend.

Aan de achterzijde van het erf en de woning zijn schuren aanwezig met een asbesthoudend dak. Rondom het erf zijn diverse groenstructuren aanwezig. Aan de voorzijde van het erf is een fruitgaard aanwezig. Ten noordwesten van de woning en erf is een grote vijver aanwezig met lisdodde, riet en houtige gewassen zoals bos- en schietwilg. Links en rechts staan veel gecultiveerde boomsoorten met diverse sierbomen zoals cipressen en diverse coniferen. De zuidwestkant van het plangebied bestaat veelal uit open en ruig grasland met aan de randzone plukken met groen. Hierin staan zowel inheemse als uitheemse plantensoorten. Verlichting is in beperkte mate aanwezig en concentreert zich alleen rond de bebouwing van het erf. Lichtverstorend is momenteel al wel aanwezig door de koplampen van het passerende verkeer van de Oude Willemsweg. In afbeelding 2 worden enkele foto's van het plangebied getoond. Deze foto's zijn gemaakt tijdens het veldbezoek op maandag 1 februari 2021.

Afbeelding 1. Ligging plangebied. Boven met topografische kaart (van Aalst, 2020), onder met luchtfoto 2018 (ESRI, 2020).

Afbeelding 2. Impressie plangebied, situatie op 1 februari 2021.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Men is voornemens om de huidige bebouwing aan de Oude Willemsweg 5 te slopen en het erf volledig natuurinclusief te herontwikkelen. De huidige bebouwing wordt pas gesloopt, als het nieuwe woonhuis is gerealiseerd. De bouw van de nieuwe woning zal ongeveer drie jaar in beslag nemen. Het woonhuis komt op een andere locatie dan de huidige bebouwing, namelijk een paar meter in noordelijke richting. Hiervoor dient tevens het bestemmingsplan te worden gewijzigd. De huidige bebouwing en bijhorende schuren worden gebruikt voor de opslag van diverse (bouw)materialen voor de realisatie van het nieuwe huis. Het nieuwe woonhuis zal volledig opgaan in het natuurgebied en landschap van het Nationaal Park Drents Friese Wold. Uitgangspunt is om de zachte glooiingen te gebruiken om de nieuwe woning te laten opgaan in het landschap.

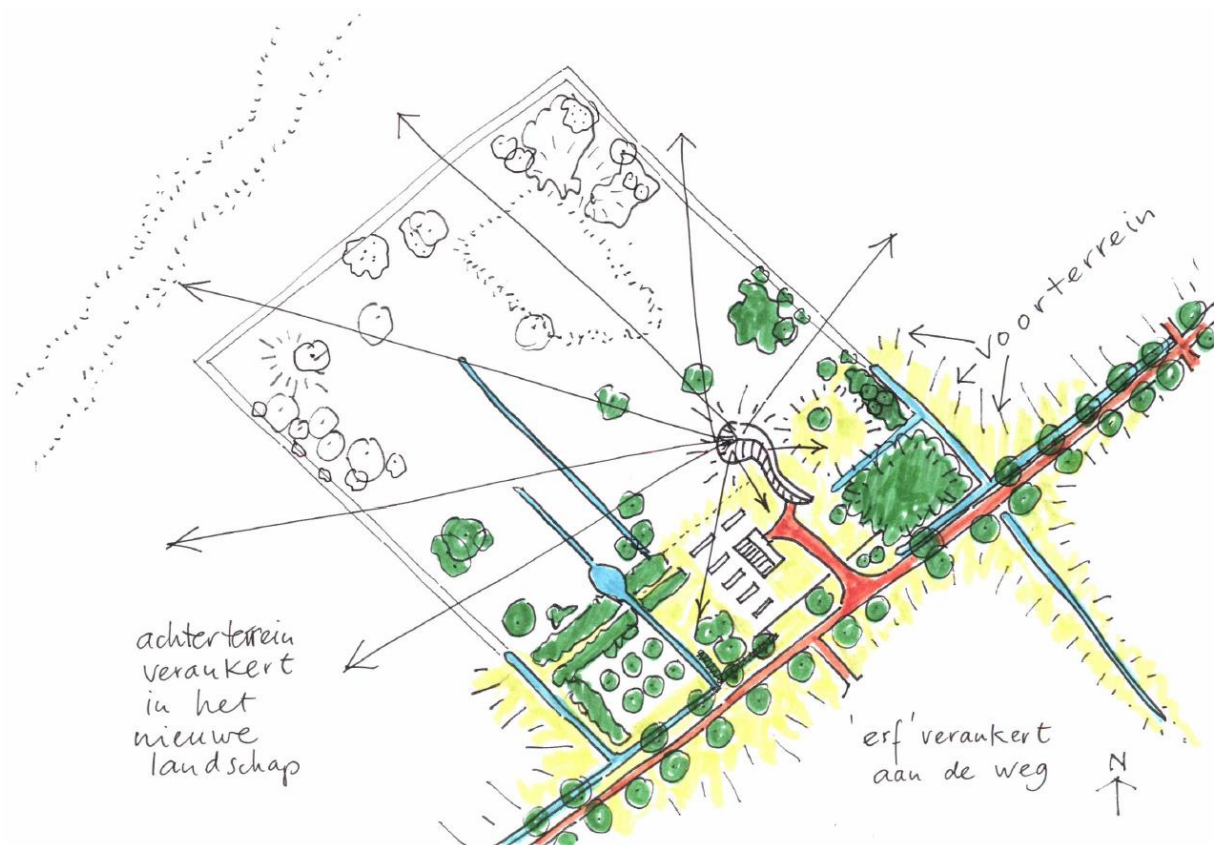
De verdere landschappelijke inrichting, zoals de ontsluitingen, toegangspad naar de woning zullen met de aanwezige natuurlijke materialen in combinatie met enige verharding worden aangelegd. Ook wordt gekeken om maximale condities te kunnen behalen voor het behoud en versterken van lokale flora en fauna. Het gebouw zelf wordt zodanig vormgegeven, dat de “footprint” van het object minimaal is.

De materialen van het ontwerp zullen bestaan uit een rieten dak, beton voor souterrain en de vloeren en de buitenwanden zullen worden voorzien van glas, hout, corten en natuursteen. Overige materialen (isolatiemateriaal, gips, leem, hout en kunststoffen) worden zorgvuldig gekozen. Deze materialen moeten naast duurzaamheid geen milieubelasting veroorzaken.

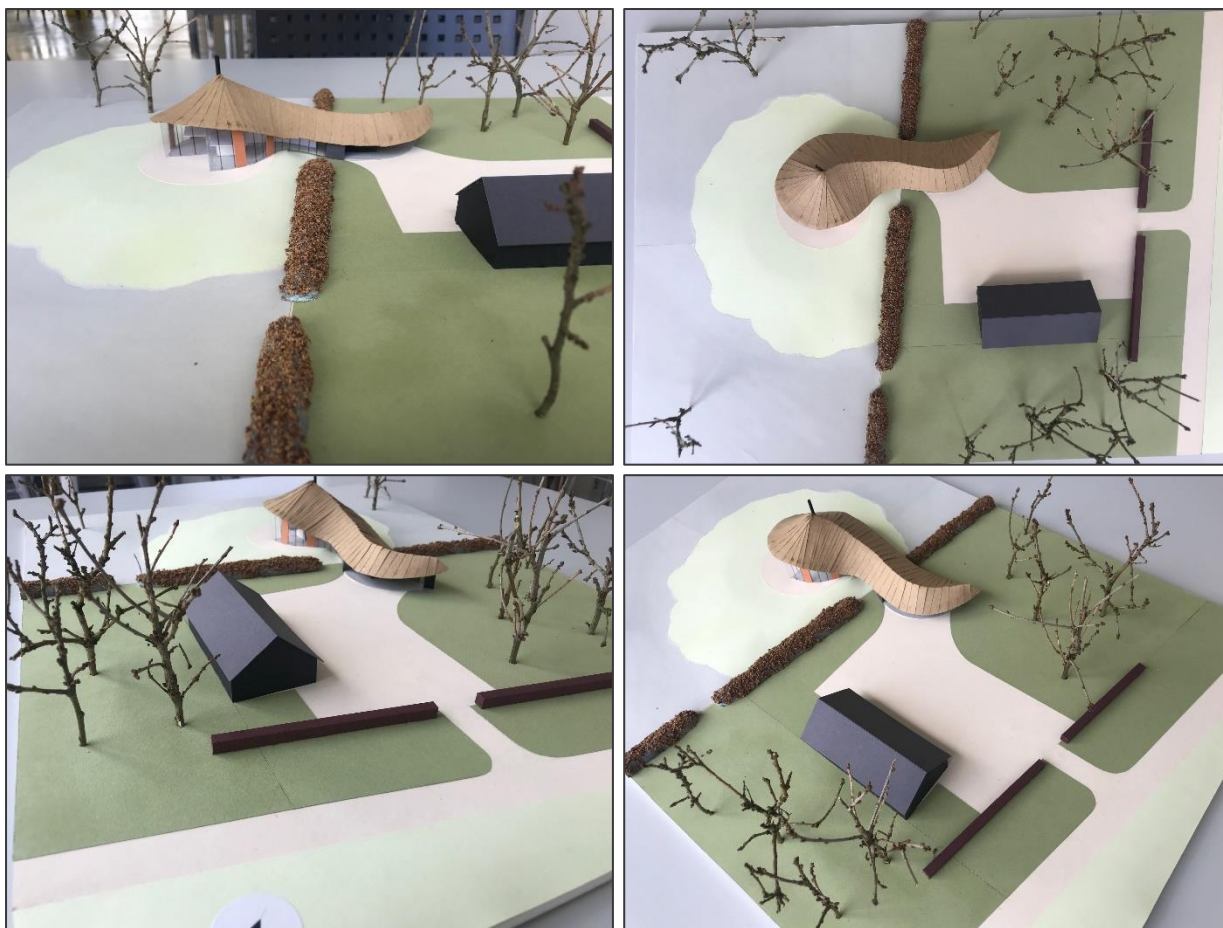
Afbeelding 3a t/m 3b toont een schets van het erf en de woning. In afbeelding 4 worden enkele foto's van het 3D concept getoond.

Afbeelding 3a. Visualisatie nieuwe woning Oude Willem. Bron: B&O Architects, 2022.

Afbeelding 3b. Ontwerp erf Oude Willem. Bron: Greet Bierema, 2022.

Afbeelding 4. 3D ontwerp woning en erf. Bron: B&O Architects, 2022.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet Natuurbescherming is een nationale Wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet Natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

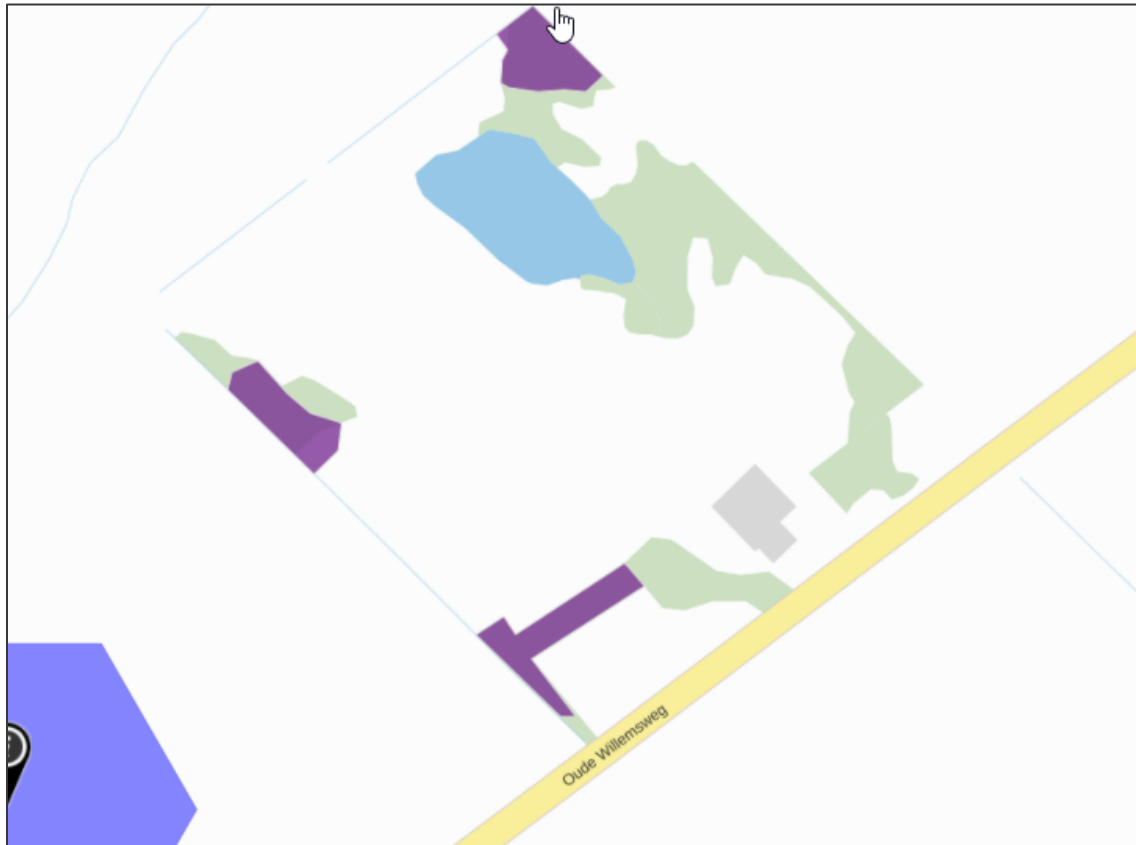
Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

Het plangebied ligt deels in het Natura2000 gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. De omgeving vormt eveneens Natura 2000 gebied. Werkzaamheden kunnen een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura2000 gebied. Daarnaast is leefgebied 13 aanwezig (bos van droge zandgronden). Dit leefgebied is aanwezen voor de Natura2000 instandhoudingsdoelen nachtzwaluw, zwarte specht en wespandief (afbeelding 5). Naast geluid, licht en verstoring door trillingen bestaat de kans op verdroging. Er zijn veel soorten die een uitbreidingsdoelstelling hebben. Daarnaast vinden er ook werkzaamheden aan de slenk plaats (een vertakking). Een voortoets Natura2000 wordt hier noodzakelijk geacht.

Afbeelding 5. Paarse vlakken geven leefgebied 13 (bos van droge zandgronden) weer. Bron: AERIUS, 2021.

Stikstof-gerelateerde effecten

De aard van de ontwikkeling is dusdanig klein dat een stikstof-gerelateerd effect op het betreffende Natura-2000 gebieden onwaarschijnlijk is. Een AERIUS-berekening is echter altijd noodzakelijk om de precieze uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen (AERIUS, 2021). De gegevens die voor deze berekening noodzakelijk zijn, zijn in deze fase van de ontwikkeling nog niet beschikbaar. Een berekening dient zodra meer bekend is over de ontwikkeling (type materieel, rijbewegingen, draaiuren, etc.) te worden uitgevoerd en maakt geen onderdeel uit van deze quickscan.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bomen is gelet op de Wet natuurbescherming niet zomaar toegestaan. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de ‘bebouwde kom Boswet’ liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de ‘bebouwde kom Boswet’ bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de ‘bebouwde kom Verkeerswet’. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied enkele bomen gekapt. Het gaat hier met name om uitheemse en gecultiveerde bomen. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

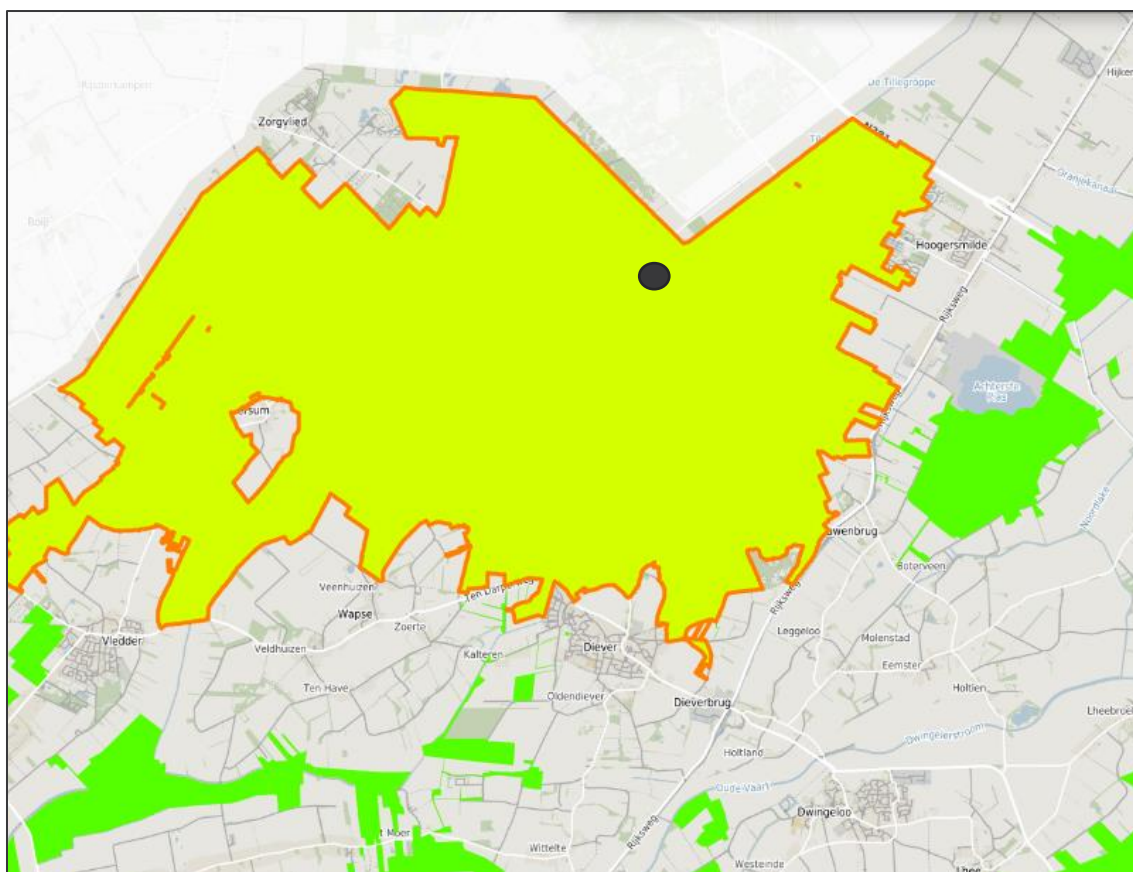
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden.

Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

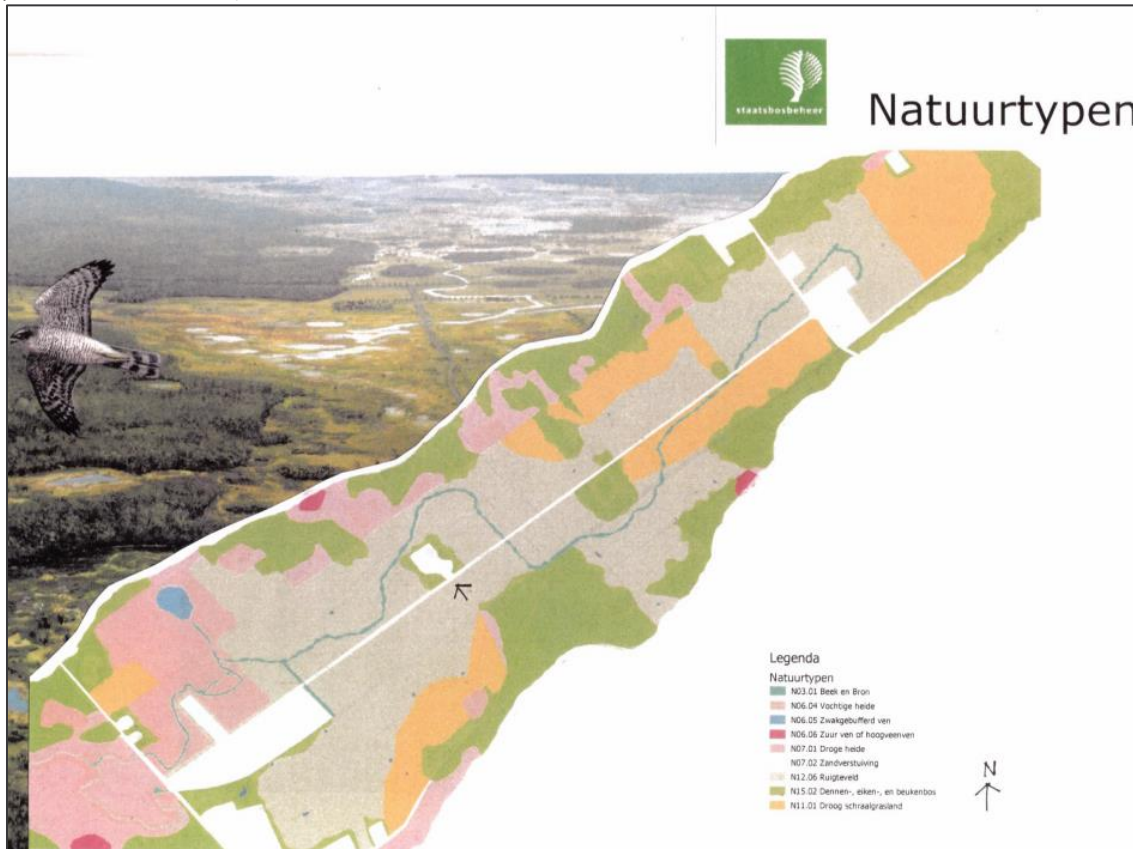
Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied en de directe omgeving maken onderdeel uit van het NNN (afbeelding 6). De natuurtypen waarbinnen het plangebied valt betreft N12.06 Ruigteveld, N15.02 Dennen-, eiken-, en beukenbos en N07.02 Zandverstuiving (afbeelding 7). Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van areaalverlies is tevens geen sprake. Het NNN blijft zoals het is en in de provincie Drenthe kent het NNN ook geen externe werking. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Afbeelding 6. Ligging plangebied ten opzichte van het NNN. Zwarte stip geeft globaal het plangebied weer. (Geoportaal provincie Drenthe, 2021)

Afbeelding 7. Aanwezige natuurtypen NNN- gebied Oude Willem. (Bierema, 2021)

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie;

- de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) is daarnaast geraadpleegd. De NDFF heeft meer dan honderd miljoen gevalideerde waarnemingen door heel Nederland. Deze database bevat beschermde, zeldzame tot zeer zeldzame en algemeen voorkomende plant- en diersoorten in Nederland. Voor dit plangebied is een breder gebied getrokken dan het huidige plangebied en zijn er gevalideerde waarnemingen uit het gebied opgeroepen tot 10 jaar terug. Ook waarnemingen van terreinbeheerder Staatsbosbeheer zijn hierin opgeslagen.
- de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de omgeving van Oude Willem breed uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door R. Kroeskop uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 1 februari bij -1°C, geheel bewolkt weer en windkracht 2 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de periode van het jaar (winter) lag dit ook niet in de verwachting. Wel komen er binnen het plangebied algemeen voorkomende plantensoorten voor, zoals vogelmuur, vingerhoedskruid, tengere rus, straatgras, rankende helmbloem, pitrus, madeliefje, kleine veldkers en schapenzuring. Genoemde soorten kenmerken een relatief voedselrijke bodemgesteldheid. Derhalve is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. Gelet op de huidige terreintypen, het beheer (tuin) en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen. Veel van de beschermde plantensoorten komen voor elders in het natuurgebied van Drents Friese Wold, en liggen ver buiten de invloedsferen van de voorgenomen ontwikkelingen. Beschermde plantensoorten zijn in het plangebied niet aanwezig.

Het o.a. hydrologisch herstel van het plangebied en het toelaten van de potentiële natuurlijke vegetatie (PNV) op deze locatie zal zorgen voor een andere vegetatiesamenstelling ten opzichte van de huidige situatie. De omringende, opgekochte, en door Staatsbosbeheer omgevormde voormalige landbouwpercelen laten nu al een andere vegetatiesamenstelling zien ten opzichte van het gebruik vroeger (intensieve graslanden). Het herstel van de vegetatie en de toename aan diversiteit van plantensoorten hebben een positief effect op de aanwezige habitattypen in en rond het plangebied. Het inzaaien van het terrein met een streekvreemd mengsel wordt sterk afgeraden, eveneens het toepassen van niet inheemse bomen- en struikensoorten. Het toelaten van extensieve begrazing is gunstig voor de mozaïek en variatie van het landschap.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen dan wel aanwezig. Deze worden op basis van het huidige gebruik niet verwacht, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Met het herstel van de natuurlijke situatie van het plangebied wordt mogelijk de bodemgesteldheid verbeterd, waardoor beschermde, en kritische plantensoorten (o.a. Rode Lijstsoorten) mogelijk toenemen. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuizen bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Bomen

In het plangebied zijn bomen aanwezig. Het gaat hier vooral om uitheemse en gecultiveerde boomsoorten zoals cipressen. Deze bomen zijn qua omvang en vitaliteit niet geschikt voor boombewonende vleermuizen om in te verblijven. Geschikte holten of spleten ontbreken in deze bomen. Daarnaast hebben uitheemse en gecultiveerde boomsoorten weinig aantrekkingskracht voor inheemse fauna, zoals vleermuizen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen worden om die reden niet verwacht.

Bebouwing

In het plangebied is bebouwing aanwezig. De meeste bebouwing, schuren en bijgebouwen, zijn ongeschikt voor vleermuizen om in te verblijven. De dakconstructie van de schuren bestaat uit enkelplaats dakwerk met asbesthoudend plaatmateriaal. Er zijn geen tussenruimten aanwezig waar vleermuizen achter kunnen verblijven. Daarnaast zijn de schuren overdag zeer licht en heerst er continue vocht, wind en kou. Ook de buitenmuren van de schuren zijn niet geschikt voor vleermuizen om in te verblijven, omdat hier spouwruimten ontbreken. Vleermuizen houden van nauwe plekken/ ruimten in gebouwen waar een constant klimaat heerst. De schuren zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Het woonhuis daarentegen is wel geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen. Tijdens het veldbezoek zijn op de zolderruimten diverse sporen (uitwerpselen) van vleermuizen aangetroffen. Individuen van vleermuizen zijn niet vastgesteld, waarschijnlijk zijn aanwezige vleermuizen vertrokken naar massawinterverblijven elders. Het woonhuis heeft om die reden geen functie als massawinterverblijfplaats, maar mogelijk wel een functie als zomer, kraam of baltsverblijfplaats. Gebouwbewonende vleermuizen kunnen daarom in het woonhuis niet uitgesloten worden.

Op minder dan 1 kilometer afstand van de projectlocatie is bebouwing aanwezig die volledig natuurinclusief is ontwikkeld. Het betreft hier een voormalig woonhuis in de provincie Friesland (afbeelding 8). Dit woonhuis is speciaal blijven staan en geschikt gemaakt voor vleermuizen als verblijfplaats. Aan de voor- en achterzijde van deze woning hangen ook diverse nestkasten.

Afbeelding 8. Natuurinclusieve woning. Deze woning is speciaal geschikt gemaakt voor vleermuizen.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is gezien de ligging in een groot natuurgebied geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Met name ook door de aanwezigheid van bebouwing, beplanting, water en luwe zones. Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen om zich langs te verplaatsen, zoals houtsingels, welke als vliegroute kan dienen. Een dergelijke vliegroute is aanwezig langs de Oude Willemsweg. Deze laanbeplanting van zomereik kan door verschillende vleermuizen worden gebruikt als vliegroute.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

Verblijfplaatsen

In de bomen zijn geen geschikte holten voor boombewonende vleermuizen aanwezig. Van negatieve effecten op boombewonende vleermuizen is geen sprake. De meeste bebouwing in het plangebied is vanwege constructie en ongunstig klimaat ongeschikt voor gebouwbewonende vleermuizen. Dit geldt echter niet voor het woonhuis. Nader onderzoek naar vleermuizen is noodzakelijk. Aan de hand van dit nader onderzoek kan dan bepaald worden of een ontheffing in het kader van de beschermde soorten van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is geschikt voor vleermuizen om te foerageren. Ook na de ontwikkelingen blijft het plangebied beschikbaar en geschikt voor de vleermuizen. De potentiële vliegroute langs Oude Willemsweg blijft behouden, waardoor negatieve effecten zijn uit te sluiten. Men dient wel rekening te houden met verlichting (zie kader – Verlichting).

Conclusie: nader onderzoek naar vleermuizen (woonhuis) wordt noodzakelijk geacht.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

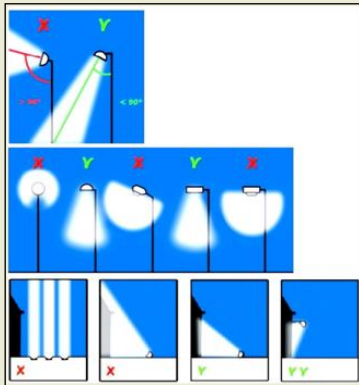
Kader – Verlichting

Een aantal nachttactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, vos, konijn, wezel, hermelijn, bunzing en diverse algemene (spits)muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Steenmarter

De steenmarter is een algemene soort in Drenthe en kan het plangebied gebruiken als leefgebied. Op de locatie van de te slopen bebouwing zijn geen sporen of aanwijzingen van een verblijfplaats aangetroffen. Met een zaklamp is nog intensief gezocht naar sporen (uitwerpselen) die duiden op een vaste rust- en verblijfplaats van steenmarter, deze zijn niet aangetroffen. Gelet op de aanwezigheid van veel geschikt leefgebied is het aannemelijk dat steenmarter binnen het plangebied voorkomt. Verblijfplaatsen ontbreken echter.

Das

Ter hoogte van de vijver, in de grondwal, is een burcht aangetroffen (afbeelding 9). Uit recente verspreidingsgegevens zijn waarnemingen bekend van foeragerende dassen. Eén waarneming betrof een aangereden das langs de weg Oude Willemsweg in 2016 (NDFF, 2021). Het plangebied is geschikt voor de das, met name ook door de aanwezigheid van reliëf, bosschages, water en groensingels. Het is goed mogelijk dat de das het plangebied gebruikt om te migreren.

Met die wetenschap is de aanwezige burcht gecontroleerd op recente aanwezigheid van de das. Gezien de sporen, en een enkele pijp gaat het hier om een hol van een vos. De geur van de vos was dan ook duidelijk aanwezig in en rond de burcht. De das is een nette werker, de ingang van de burcht (pijp) wordt netjes achtergelaten zonder takken of resten. De ingang van deze burcht is erg slordig, er liggen veel takken voor en het graafwerk lijkt niet op het graafwerk van de das. De das graaft het zand namelijk in één nette richting, terwijl de vos alle kanten uitgaat. De uitwerpselen verderop in het terrein en kort voor de burcht wijzen op de aanwezigheid van de vos. De eigenaar van het terrein gaf ook aan regelmatig vossen te zien. De vos is namelijk ook in grote aantallen in het plangebied aanwezig. Gezien de omstandigheden rond de burcht, de vele sporen van de vos en de duidelijke aanwezige geur wordt geconcludeerd dat het hier gaat om een vossenhol en geen dassenburcht. Waarschijnlijk liggen geschikte dassenburchten rond de bosgebieden/ bosranden van het Nationaal Park Drents Friese Wold. Hier zijn ook de hoogste dichtheden aan waarnemingen bekend (NDFF, 2021).

Afbeelding 9. Aangetroffen dassenburcht ter hoogte van de grondwal van de vijver.

Wolf

In 2019 en in 2020 zijn in de zeer directe omgeving van het plangebied vraatsporen en uitwerpselen van de wolf aangetroffen (NDFF, 2021). De wolf is een zeer zeldzame soort in Nederland, en is bezig met een opmars. Wolven leven in verschillende leefgebieden, van toendra en steppen tot aan bos en cultuurlandschap.

Voorkeur gaat uit naar uitgestrekte open bossen en afgelegen moerasgebieden. De soort is een cultuurvolger en heeft geleerd zich aan te passen aan de omstandigheden van de mens. Wolven zijn dan ook erg sociaal en leven in een roedel, ook wel pak genoemd. De wolf is een echte dorstlesser, drinkwater op korte afstand is voor de wolf erg belangrijk. Het plangebied en de directe omgeving met veel moeras en de aanwezigheid van reeën is voor de wolf ideaal. Het is goed mogelijk dat de wolf regelmatig het plangebied gebruikt om zich te verplaatsen. Het plangebied is van zeer kleine omvang, het is dus niet zo dat het plangebied wordt aangemerkt als essentieel leefgebied. De range (territorium) van de wolf bedraagt tussen de 5.000 en 100.000 hectare (Zoogdierverseniging, 2021).

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot tijdelijk verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Drenthe een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Steenmarter en wolf

Voor bovenstaande soorten, de soorten met een bescherming als, steenmarter en wolf geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse van de ontwikkelingen niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied van de betreffende soorten. De bossingels, bospassage en watergangen blijven behouden. Een negatief effect op steenmarter en wolf is daarom uitgesloten.

Das

De aangetroffen burcht is een vossenhol. Burchten van de das worden daarom in het plangebied uitgesloten. Ook sporen en duidelijke wissels van de das ontbreken. Mogelijk maakt de das wel gebruik van het plangebied om zich te verplaatsen tussen omringende gebieden. Ook na de ontwikkelingen blijft het plangebied voor de das geschikt. Van een negatief effect op de das is geen sprake.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

In de te slopen schuur is het jaarrond beschermde kerkuil aanwezig. De kerkuil is een soort die voorkomt in cultuurland met gras- en bouwlanden die begrensd worden door kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes. Kerkuilen worden bijna nooit aangetroffen in bossen (BIJ12, 2017). Tijdens het veldbezoek is een verse braakbal van de kerkuil aangetroffen. Het lijkt erop dat de kerkuil het plangebied gebruikt als rustplaats, en mogelijk ook als nestplaats. Er is geen kerkuilenkast in de schuur of in de nokconstructie aanwezig. Nestlocaties van de kerkuil zijn dan ook in een kort veldbezoek lastig vast te stellen. Een nest van een kerkuil kan al bestaan uit een zacht laagje met wat braakballen (BIJ12, 2017).

De aanwezigheid van huismus in de bebouwing wordt uitgesloten. Het erf ligt in een voor huismussen te bosrijk, huismussen mijden plekken met hoogopgaande bomen, zoals zomereiken, dit in verband met de aanwezigheid van predatie (sperwer). Daarnaast zijn er geen nestplaatsen van de huismus bekend rond het plangebied (NDFF, 2021). Huismussen broeden graag op erven waar veel voedsel te vinden is, zoals veevoer of graan voor gevelte.

Andere jaarrond beschermde vogelsoorten, zoals buizerd, grote gele kwikstaart, ooievaar, sperwer en wespandief kunnen het plangebied gebruiken om te foerageren. Nestplaatsen of horsten van deze soorten zijn binnen het plangebied niet aangetroffen en zijn ook niet aanwezig.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van ruigte, bossen en struwelen. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; houtduif, holenduif, torenvalk, zwarte kraai, koolmees, pimpelmees, geelgors, groenling, merel, roodborst en winterkoning. Binnen het plangebied zijn verschillende nesten aangetroffen van algemeen voorkomende broedvogels.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Kerkuil valt onder deze bescherming. Negatieve effecten op de kerkuil kan met de sloop van de bebouwing niet worden uitgesloten. Om meer te weten over de functie van de bebouwing in relatie tot de aanwezigheid van de kerkuil is nader gericht veldonderzoek naar de kerkuil benodigd. De onderzoeksmethodiek voor de aan- of afwezigheid van de kerkuil moet worden uitgevoerd conform het Kennisdocument Kerkuil en territoriumkartering volgens de BMP- methodiek. De beste periode voor het inventariseren van de kerkuil is vanaf begin februari tot eind augustus (BIJ12, 2017). De aan- of afwezigheid van een broedende kerkuil kan als volgt worden aangetoond:

1. Er is een bezet nest;
2. Er is minimaal één waarneming in de periode van 1 februari tot en met 31 augustus van: territoriaal gedrag (krijssende vogel) of bedelende jongen vanaf juni.

Voor de overige jaarrond beschermde vogelsoorten geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Nesten of horsten van het genoemde jaarrond beschermde vogelsoorten zijn niet aangetroffen. Ook na de ontwikkelingen blijft het plangebied voor aanwezige jaarrondsoorten beschikbaar. Daarnaast zal men het gebied met verschillende ruimtelijke condities verbeteren, hetgeen een positief effect zal hebben op de aanwezige, jaarrond beschermde vogelsoorten.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Conclusie: nader onderzoek naar de kerkuil is noodzakelijk. Het nader onderzoek zal uitwijzen of een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk wordt geacht. Bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels.

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Buiten het plangebied zijn waarnemingen bekend van de beschermde soorten adder, hazelworm, levendbarende hagedis en de ringslang. Veel van de genoemde soorten zijn gebonden aan venranden, bos en heideterreinen, dit biotoop is binnen het plangebied echter afwezig. Adder, hazelworm en levendbarende hagedis worden daarmee uitgesloten. Incidenteel kan de soort levendbarende hagedis het plangebied betreden als migratieroute.

De ringslang (watergebonden soort) komt binnen het plangebied voor. Vooral de aanwezigheid van vochtig habitat maakt het voor de ringslang erg geschikt als migratieroute. Er zijn geen broeihopen van de ringslang aanwezig. De dichtheden van de ringslang zijn groot, ook buiten het plangebied zijn veel ringslangen aanwezig (NDFF, 2021).

Effecten en ontheffing

Beschermde reptielsoorten, zoals adder, hazelworm en levendbarende hagedis zijn afwezig. Geschikt habitat ontbreekt voor deze soorten. Mogelijk dat een levendbarende hagedis een enkele keer het plangebied kan betreden. Essentieel leefgebied en geschikt voortplantingsbiotoop voor deze soorten is binnen het plangebied niet aanwezig. Van negatieve effecten op adder, hazelworm en levendbarende hagedis is geen sprake.

In het plangebied is migratiegebied van de beschermde soort ringslang aanwezig. Voortplantingsplaatsen zoals broeihopen zijn niet aanwezig. De ringslang heeft op deze locatie en elders in Drenthe een gunstige staat van instandhouding. De soort neemt mondjesmaat toe (RAVON, 2021). Geschikt biotoop en alternatief voor de ringslang is voldoende aanwezig. Tijdelijk verlies van leefgebied van de ringslang wordt door de Wet natuurbescherming geaccepteerd. Voor de uitvoering van de werkzaamheden wordt wel geadviseerd om een kort werkprotocol voor de ringslang op te stellen.

Geadviseerd wordt om in het plangebied, buiten de invloedsferen van de werkzaamheden, op zoveel mogelijk plekken broeihopen te creëren. Deze broeihopen zijn voor de ringslang uitermate geschikt als voortplantingsbiotoop. Voor meer informatie over de aanleg en het beheer van deze broeihopen wordt verwezen naar de website van RAVON: <http://www.broeihopen.nl/Heaps.aspx#aanleggen>.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk. Een ecologisch werkprotocol voor de ringslang is verplicht.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zelf is een vijver aanwezig en aan de buitenkant van het plangebied is een diepe sloot en slenk aanwezig.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals de heikikker en kamsalamander, worden niet verwacht in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. De heikikker is aanwezig rond de vennen van het Nationaal Park Drents Friese Wold, ver buiten het plangebied. Er zijn ook geen waarnemingen van beschermde amfibieën bekend in de vijver, sloten en de slenk (NDFF, 2021).

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Drenthe een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Geadviseerd wordt om de werkzaamheden aan de oever, vijver en sloten uit te voeren wanneer de larven zijn volgroeid, vanaf augustus, en voordat volwassen exemplaren zich ingraven voor de winterslaap, voor november (zorgplicht).

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied is een vijver en een diepe sloot aanwezig. Beschermde vissoorten, zoals kleine modderkruiper en rivierdonderpad, worden niet verwacht. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens van beschermde vissoorten bekend in het gebied. Wel komen hier algemeen voorkomende vissoorten voor zoals driedoornige stekelbaars en diverse voorns.

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Geadviseerd wordt om tijdens de werkzaamheden aan de oever, vijver en sloten te werken met een visvriendelijke pomp. Daarnaast is het van belang om één kant op te werken. Eventueel aanwezige vissen dienen te worden afgevangen met een schepnet en elders in geschikt waterbiotoop te worden uitgezet (zorgplicht).

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Ten zuidoosten van het plangebied is een waarneming bekend van de beschermde soort gevlekte witsnuitlibel (afbeelding 10). De gevlekte witsnuitlibel leeft in laagveenmoerassen en vegetatierijke vennen en duinplassen. Ten zuidwesten, ver buiten het plangebied, zijn geschikte vennen met voldoende ontwikkelde vegetatie aanwezig. In het plangebied zelf ontbreekt geschikt habitat voor deze soort, de aanwezige vijver is te dicht begroeid en de oevervegetatie is door verlandings onvoldoende ontwikkeld. Daarnaast is deze vijver ook te diep, waardoor geschikte watervegetatie ontbreekt. De soort komt binnen het plangebied daarom niet voor.

Afbeelding 10. Gevlekte witsnuitlibel. Foto: Rinze Kroeskop

Andere beschermde ongewervelden zoals kleine ijsvogelvinder en platte schijfhoorn niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat en het ontbreken van geschikte waardplanten. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied (NDFF, 2021).

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig. Voor de gevlekte witsnuitlibel ontbreekt geschikt leefgebied rond de vijver. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een tijdelijk beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als ree, haas, vos, konijn, wezel, hermelijn, bunzing en diverse algemene (spits)muizen. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Vleermuizen

Negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kunnen op voorhand niet uitgesloten worden. Nader onderzoek naar vleermuizen is noodzakelijk. Uit dit onderzoek komt naar voren of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vleermuizen noodzakelijk wordt geacht. Daarnaast dient men rekening te houden met verlichting.

Kerkuil

Negatieve effecten op de kerkuil kan met de sloop van de bebouwing niet worden uitgesloten. Om meer te weten over de functie van de bebouwing in relatie tot de aanwezigheid van de kerkuil is nader gericht veldonderzoek naar de kerkuil benodigd. Uit dit onderzoek komt naar voren of een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk wordt geacht.

Ringslang

De beschermde soort ringslang is aanwezig in het plangebied. Om negatieve effecten op de ringslang te voorkomen wordt een vooraf opgesteld ecologisch werkprotocol geadviseerd.

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren.

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

6.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermden soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

Amfibieën

Geadviseerd wordt om de werkzaamheden aan de oever, vijver en sloten uit te voeren wanneer de larven zijn volgroeid, vanaf augustus, en voordat volwassen exemplaren zich ingraven voor de winterslaap, voor november.

Vissen

Geadviseerd wordt om tijdens de werkzaamheden aan de oever, vijver en sloten te werken met een visvriendelijke pomp. Daarnaast is het van belang om één kant op te werken. Eventueel aanwezige vissen dienen te worden afgevangen met een schepnet en elders in geschikt waterbiotoop te worden uitgezet.

6.2 Bescherming gebieden

Niet-stikstof gerelateerde effecten

Het plangebied ligt deels in het Natura2000 gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. De omgeving vormt eveneens Natura 2000 gebied. Werkzaamheden kunnen een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura2000 gebied. Een voortoets Natura2000 wordt noodzakelijk geacht.

Stikstof gerelateerde effecten

De aard van de ontwikkeling is dusdanig klein dat een stikstof-gerelateerd effect op het betreffende Natura-2000 gebieden onwaarschijnlijk is. Een AERIUS-berekening is echter altijd noodzakelijk om de precieze uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen (AERIUS, 2021).

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied enkele bomen gekapt. Het gaat hier met name om uitheemse en gecultiveerde bomen. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en de directe omgeving maken onderdeel uit van het NNN. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van areaalverlies is tevens geen sprake. Het NNN blijft zoals het is en in de provincie Drenthe kent het NNN ook geen externe werking. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Vanuit de Wet natuurbescherming is het plan uitvoerbaar tot de houtopstanden. Dit geldt echter niet voor het onderdeel soortenbescherming in relatie tot de sloop van de huidige bebouwing en de gebiedenbescherming. Een voortoets Natura2000 en AERIUS- berekening wordt noodzakelijk geacht. Daarnaast is nader onderzoek naar de kerkuil en vleermuizen (woning) noodzakelijk. Daarnaast dient tijdens de werkzaamheden rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels.

De sloop van de bebouwing vindt pas plaats na de bouw van de nieuwe woning. Het nader onderzoek naar vleermuizen en kerkuil vormt daarom geen belemmering in de procedure. Tussen de nieuwbouw en de sloop is voldoende tijd beschikbaar. In deze tijd kunnen de onderzoeken worden afgerond inclusief de eventueel benodigde mitigerende maatregelen.

Wanneer er sprake is van een bestemmingsplanprocedure moet aannemelijk gemaakt worden dat de plannen uitvoerbaar zijn. Dit betekent dat aangetoond moet worden dat een ontheffing Wet natuurbescherming verleend gaat worden.

Voor verblijfplaatsen van vleermuizen en kerkuil worden regelmatig ontheffingen aangevraagd en verkregen. In zijn algemeenheid moeten daarbij de volgende maatregelen genomen worden om de gunstige staat van instandhouding te garanderen en aan de zorgplicht te voldoen:

- aanbieden nieuwe en meer verblijfplaatsen vóór verwijderen huidige;
- in stand houden voldoende functioneel leefgebied (foerageergebied en dergelijke);
- voorkomen van aantasten/doden dieren bij uitvoering, bijvoorbeeld door uit te voeren buiten de gevoelige periodes.

Door bovengenoemde maatregelen te nemen wordt de functionaliteit van het plangebied (en/of directe omgeving) voor de dieren in stand gehouden. In dat geval kan een ontheffing worden aangevraagd voor het verstoren van de dieren. De ontheffing kan dan worden aangevraagd op basis van het belang volksgezondheid of de openbare veiligheid (asbest).

Ten slotte moet aangetoond worden dat er geen alternatieven zijn. De ontwikkeling is locatie specifiek, hiervoor is geen alternatief. Alternatieven in het kader van de werkwijze en planning worden ingevuld bij het opstellen van het activiteitenplan en de ontheffing. In het kader van het bestemmingsplan zijn deze onderdelen echter niet relevant.

Het bestemmingsplan biedt voldoende ruimte om aan de eisen voor een ontheffing te voldoen. De noodzaak voor een ontheffing belemmert de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan dus niet.

6.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- AERIUS Calculator (2020). Datum van raadplegen: 12-02-2020.
<https://calculator.aerius.nl/calculator/?locale=nl#>
- Bierema, G. (2021). *Landschappelijke inpassing van een nieuwe woning op kavel Oude Willem 5 in Oude Willem*. Nijeholtpade: Buro Greet Bierema.
- Bij12 (2017). Kennisdocument Kerkuil Tyto alba. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- ESRI Nederland (2021, februari 12). *ESRI*.
- Geoportaal provincie Drenthe. (2021, februari 11). *Geoportaal provincie Drenthe*. Opgehaald van <https://geo.drenthe.nl/geoportaal/>
- NDFF (2021, februari 12). *Nationale Databank Flora en Fauna*. Opgehaald van NDFF- ecogrid: <https://ndff-ecogrid.nl/>
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- Nationaal Park Drents Friese Wold. (2021, februari 1). *Home*. Opgehaald van Nationaal Park Drents Friese Wold: <https://www.nationaalpark-drents-friese-wold.nl/life-n2000/oude-willem/>
- Van Aalst, J. (2020, maart 24). *Imeris*. Opgehaald van www.imeris.nl
- Zoogdierverseniging. (2021, februari 12). *Wolf*. Opgehaald van <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/wolf>

Tekeningen en ontwerp: *B&O Architects, 2022*.

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat- sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting- plaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant.”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatistische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatistische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatistische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

www.eelerwoude.nl